

Samostatný knihovník / samostatná knihovnice v knihovně pro děti (kód: 72-021-R)

Autorizující orgán:	Ministerstvo kultury
Skupina oborů:	Publicistika, knihovnictví a informatika (kód: 72)
Týká se povolání:	Samostatný knihovník
Kvalifikační úroveň NSK - EQF:	6

Odborná způsobilost

Název	Úroveň
Orientace na knižním trhu a v produkci ostatních informačních zdrojů	6
Orientace v aktuálně vydávaných titulech	4
Zpracování koncepcí, plánů a programů v oblasti knihovnictví a informačních služeb a systémů	6
Poskytování bibliografických a rešeršních služeb ze specializovaných zdrojů v knihovnách	6
Vytváření bibliografických a faktografických databází	6
Ovládání automatizovaného knihovního systému	6
Vyhledávání bibliografických a faktografických informací ze specializovaných zdrojů a jejich ověřování	6
Formální a obsahová analýza odborného textu, rychlé čtení	6
Odborná komunikace se čtenáři, uživateli a zákazníky v knihovnách	4
Vytváření koncepce obsahu a systému stavění, správa a organizace specializovaných (dílčích) knihovních fondů a studoven v knihovnách	6
Evidence, katalogizace a adjustace v knihovnách s lokální působností	4
Zpracování koncepce a systému aktivit k podpoře dětského čtenářství v knihovně	6
Zpracování koncepce a systému informační výchovy dětí a mládeže v knihovně	6

Platnost standardu

Standard je platný od: 21.10.2022 do: 19.05.2025

Organizační a metodické pokyny

Pokyny k realizaci zkoušky

Autorizovaná osoba informuje, které doklady musí uchazeč předložit, aby zkouška proběhla v souladu s platnými právními předpisy.

Před zahájením vlastního ověřování musí být uchazeč seznámen s pracovištěm a s požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (BOZP) a požární ochrany (PO), o čemž bude autorizovanou osobou vyhotoven a uchazečem podepsán písemný záznam. Zdravotní způsobilost pro vykonání zkoušky není vyžadována.

Obhajoba případové studie je součástí zkoušky.

Pro praktické předvedení a písemné ověření je nutné, aby měl uchazeč k dispozici počítač zapojený v síti internet a dostupný textový editor. Dovednost práce s počítačem a orientace v síti internetu je jednou z prověřovaných obecných kompetencí. Ke zkoušce má uchazeč dále k dispozici psací potřeby a papír na poznámky.

Během zkoušky je prověřována i znalost odborné terminologie. Terminologie používaná při zadávání úkolů i jejich hodnocení musí být v souladu s aktuální terminologií, jak ji uvádí Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV) vytvářená Národní knihovnou České republiky.

V oblasti knihovnických a informačních služeb a provozu je nutné, aby konkrétní zadání i hodnocení respektovalo aktuální znění platných legislativních norem, zejména:

Občanský zákoník, č. 89/2012 Sb.

Trestní zákoník, č. 40/2009 Sb.

Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon)

Zákon č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů

Zákon č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon) včetně věcně příslušných vyhlášek v platném znění

Zákon č. 37/1995 Sb., o neperiodických publikacích

Zákon č. 46/2000 Sb., o právech a povinnostech při vydávání periodického textu a o změně některých dalších zákonů (tiskový zákon)

V oblasti katalogizace je nutné, aby konkrétní zadání i hodnocení respektovalo aktuální katalogizační standardy, které určuje Národní knihovna České republiky. V případě, že se prověřuje znalost bibliografického záznamu v rozsahu MARC21 (MACHINE-Readable Cataloging) formátu, pracuje se v rámci ověření pouze v rozsahu polí stanovených standardem „minimální záznam pro souborný katalog“, který stanovuje Národní knihovna České republiky.

Pokud je v rámci ověření požadováno vyhledávání, pak není-li konkretizováno jak, je požadováno vyhledávání ve volně přístupném internetu.

Veškeré podklady využitelné pro ověření konkrétní kompetence (dokumenty, kopie titulních listů a článků, bibliografické záznamy apod.) má zkoušený k dispozici během přípravy na zkoušku.

Sestavy těchto podkladů ke každé kompetenci jsou zároveň součástí níže uvedených pokynů pro autorizovanou osobu. Jednotlivé dokumenty je možné využít opakovaně v různých okruzích otázek. Uchazeč není předem informován o tom, jaké konkrétní podklady budou vybrány. Tam, kde jsou tyto podklady při zkoušení využity, je u části zkoušky uvedeno, kolik a jakých podkladů má být k ověření kompetence předloženo.

Ověřování kritérií praktickým předvedením formou předem zadané případové studie má písemnou formu. Pokud uchazeč činnost prakticky provádí, tak zároveň komentuje a zdůvodňuje postup práce. Všechna kritéria, která jsou ověřována formou praktického předvedení, simulují reálnou činnost v práci samostatného knihovníka v knihovně pro děti.

Každé praktické předvedení má v Pokynech k realizaci zkoušky přiděleno bodové ohodnocení z něhož autorizovaná osoba přidělí až 50 % bodů za průběh práce, rychlost a přesnost pracovních postupů. Zbýlých až 50 % bodů připadá na výsledek. Pro jedno ověření se body sčítají.

U kritérií, která jsou ověřována ústním nebo písemným ověřením, se hodnotí věcná správnost výsledků, obsah textu a úroveň vyjadřování. Maximální bodové hodnocení každého kritéria je součástí Pokynů k realizaci zkoušky.

Kritérium je splněno, pokud uchazeč dosáhne alespoň 50 % bodů.

U ověření praktickým předvedením je v záznamu u zkoušky rozepsáno bodové hodnocení podle dílčích kritérií, u ústního nebo písemného ověření je uveden celkový počet bodů. Veškeré písemné podklady a přípravy uchazeče budou autorizovanou osobou archivovány po dobu 1 roku.

ORIENTACE NA KNIŽNÍM TRHU A V PRODUKCI OSTATNÍCH INFORMAČNÍCH ZDROJŮ

Pro ověření kompetence *Orientace na knižním trhu a v produkci ostatních informačních zdrojů* v kritériu a) připraví autorizovaná osoba soubor 30 publikačních profilů českých nakladatelství pro děti a mládež, jejichž produkce je vyšší než 50 publikací ročně, z nichž bude pro účely zkoušky vybráno 5. Pro ověření kritéria b) připraví autorizovaná osoba seznam 30 pokračujících děl, vydávaných nejméně 3 různými nakladateli mimo území České republiky minimálně od roku 1970, uchazeč pak určuje pořadí vydavatelů u jednoho z nich. Pro ověření kritéria d) připraví autorizovaná osoba seznam 30 dokumentů z české produkce vydaných v roce předcházejícím roku zkoušky – naučné monografie pro děti a mládež, zvukové knihy pro děti a mládež, mapy a hudebniny. Dokument bude pro uchazeče identifikován nejméně 2 z těchto údajů: autor, název, ISBN (International Standard Book Number, mezinárodní číslo knihy), popř. ISMN (International Standard Music Number, mezinárodní číslo hudebniny), nakladatel, rok vydání. Pro účely zkoušky bude z každého typu vybrán jeden dokument. Pro ověření kompetence budou pro splnění kritérií vybírány dokumenty vydané v České republice a zemích Evropské unie.

ORIENTACE V AKTUÁLNĚ VYDÁVANÝCH TITULECH

Pro ověření kompetence *Orientace v aktuálně vydávaných titulech* budou pro splnění kritérií vybírány dokumenty vydané pro děti a mládež v České republice a zemích Evropské unie.

Pro ověření kompetence připraví autorizovaná osoba soubor 5 dokumentů.

ZPRACOVÁNÍ KONCEPCÍ, PLÁNŮ A PROGRAMŮ V OBLASTI KNIHOVNICTVÍ A INFORMAČNÍCH SLUŽEB A SYSTÉMŮ

Pro ověření kompetence *Zpracování koncepcí, plánů a programů v oblasti knihovnictví a informačních služeb a systémů* připraví autorizovaná osoba 10 témat týkajících se služeb a systémů pro děti a mládež, z nichž 1 zadá dle kritéria a) v termínu do 21 dnů před stanovenou zkouškou na zpracování koncepce pro praktické předvedení formou případové studie, která bude zpracována uchazečem v rozsahu do 4 normostran (A4) a odevzdána 2 dny před stanoveným termínem zkoušky. Kritérium b) bude navazovat na zpracovanou koncepci a uchazeč připraví realizační plán v bodech a bude jej ústně prezentovat.

POSKYTOVÁNÍ BIBLIOGRAFICKÝCH A REŠERŠNÍCH SLUŽEB V ZE SPECIALIZOVANÝCH ZDROJŮ V KNIHOVNÁCH

Pro ověření kompetence *Poskytování bibliografických a rešeršních služeb ze specializovaných zdrojů v knihovnách* připraví autorizovaná osoba pro kritérium a), soubor 5 monografií pro děti a mládež, 3 v českém jazyce a 2 v cizím jazyce. Pro kritérium b) stanoví autorizovaná osoba 15 témat, z nichž 1 téma zadá pro vyhledání bibliografických záznamů s požadavky na jejich uspořádání. Pro kritérium c) připraví autorizovaná osoba faktografický dotaz, který uchazeč zodpoví a odkáže na všechny nalezené informační zdroje. Ověřování kompetence bude vázáno na čtenáře/ zákazníka/ klienta z kategorií dětí a mládeže.

VYTVÁŘENÍ BIBLIOGRAFICKÝCH A FAKTOGRAFICKÝCH DATABÁZÍ

Pro ověření kompetence *Vytváření bibliografických a faktografických databází* připraví autorizovaná osoba 100 kopií titulních listů českých a zahraničních monografií a pokračujících děl vydaných v různých obdobích 19., 20. a 21. století pro děti, z nichž vybere 5 titulních listů pro ověření kritéria c). Současně budou ověřena kritéria a) a b) popisem struktury dílčích oborových databází a popsáním rozdílů bibliografických a faktografických databází.

OVLÁDÁNÍ AUTOMATIZOVANÉHO KNIHOVNÍHO SYSTÉMU

Pro ověření kompetence *Ovládání automatizovaného knihovního systému* je nutné, aby autorizovaná osoba byla obeznámena s tím, že všechny automatizované systémy pracují na principu modulárního propojení a pokrývají agendu provozu knihovny. Obecné popsání může být vztaženo ke konkrétnímu automatizovanému knihovnímu systému. V rámci kompetence uchazeč prokazuje znalost agend, které lze pokrýt automatizovaným provozem. Dále uchazeč prokazuje v rámci této kompetence povědomí o tom, že kromě zabezpečení provozu jsou v automatizovaném knihovním systému dostupná data o provozu knihovny, např. kvantitativní ukazatele o počtu a typu dokumentů, uživatelů, výpůjček a jaké možnosti pro organizaci práce v knihovně tato data poskytují. Pro ověření kompetence nejsou nutné žádné speciální pomůcky, kromě psacích potřeb.

VYHLEDÁVÁNÍ BIBLIOGRAFICKÝCH A FAKTOGRAFICKÝCH INFORMACÍ ZE SPECIALIZOVANÝCH ZDROJŮ A JEJICH OVĚŘOVÁNÍ

Pro ověření kompetence *Vyhledávání bibliografických a faktografických informací ze specializovaných zdrojů a jejich ověřování* je nutné připravit:

pro ověření kritéria a) 50 kopií kartografických dokumentů vydaných od 19. do 21. století,

pro ověření kritéria b) 50 hudebnin vydaných od 19. do 21. století

Z hlediska chronologického se musí u kartografických dokumentů a hudebnin jednat o dokumenty:

10 % dokumentů vydaných v letech 1850–1900

10 % dokumentů vydávaných v letech 1901–1950

20 % dokumentů vydávaných v letech 1951–2010

60 % dokumentů vydaných 2010 – a novějších

Pro zkoušku musí být vybrány dokumenty z různých uvedených období. Uchazeč není předem informován o tom, jaké konkrétní dokumenty budou vybrány.

Pro ověření kritéria c) připraví autorizovaná osoba kopie 50 katalogizačních záznamů zdigitalizovaných rukopisů s lokačními údaji a 50 titulních listů zdigitalizovaných starých tisků.

Pro ověření kritéria d) připraví autorizovaná osoba 50 různých zadání z aktuálně platných znění legislativních norem občanský zákoník, č. 89/2012 Sb., trestní zákoník, č. 40/2009 Sb., zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), zákon č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů a zákon č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon).

Pro ověření kritéria e) připraví 50 různých zadání (jméno, dílo, působnost, citát etc.) charakterizujících 50 různých osobností z politiky, vědy, kultury a společnosti v Českých zemích v 19. století.

FORMÁLNÍ A OBSAHOVÁ ANALÝZA ODBORNÉHO TEXTU, RYCHLÉ ČTENÍ

Pro ověření kompetence *Formální a obsahová analýza odborného textu, rychlé čtení* připraví autorizovaná osoba 100 odborných monografií v českém jazyce a 100 monografií v cizím jazyce (angličtina, němčina), z nichž bude vybrána 1 pro zkoušku v českém jazyce a 1 v cizím jazyce. Uchazeč u obou monografií určí prameny popisu a); vytvoří dle b) bibliografickou poznámku a v krátkém časovém intervalu (8 min.) určí obsah pomocí klíčových slov u jedné jím vybrané monografie z předložených dvou monografií.

ODBORNÁ KOMUNIKACE SE ČTENÁŘI, UŽIVATELI A ZÁKAZNÍKY V KNIHOVNÁCH

Pro ověření kompetence *Odborná komunikace se čtenáři, uživateli a zákazníky v knihovnách* není třeba speciálních pomůcek či vybavení. Ověřování kompetence bude vždy vázáno na dětského čtenáře, zákazníka, klienta.

VYTVÁŘENÍ KONCEPCE OBSAHU A SYSTÉMU STAVĚNÍ, SPRÁVA A ORGANIZACE SPECIALIZOVANÝCH (DÍLČÍCH) KNIHOVNÍCH FONDŮ A STUDOVEN V KNIHOVNÁCH

Pro ověření kompetence *Vytváření koncepce obsahu a systému stavění, správa a organizace specializovaných (dílčích) knihovnických fondů a studoven v knihovnách* připraví autorizovaná osoba soubor 10 témat, z nichž 1 téma zadá pro ověření kritéria a) v termínu do 21. dnů před stanovenou zkouškou téma na zpracování koncepce pro praktické předvedení formou případové studie, která bude zpracována uchazečem v rozsahu do 4 normostran (A4) a odevzdána 2 dny před stanoveným termínem zkoušky. V navazujícím kritériu b) pak uchazeč bude prezentovat zvolený postup a obhájí navržená řešení. V kritériu c) ověří autorizovaná osoba povědomí o jiných běžně užívaných systémech organizace a stavění knihovnických fondů v hlavních knihovnách v ČR, případně i v zahraničí.

EVIDENCE, KATALOGIZACE A ADJUSTACE V KNIHOVNÁCH S LOKÁLNÍ PŮSOBNOSTÍ

Pro ověření kompetence *Evidence, katalogizace a adjustace v knihovnách s lokální působností* není nutné připravovat žádné zvláštní pomůcky.

ZPRACOVÁNÍ KONCEPCE A SYSTÉMU AKTIVIT K PODPOŘE DĚTSKÉHO ČTENÁŘSTVÍ V KNIHOVNĚ

Pro ověření kompetence *Zpracování koncepce a systému aktivit k podpoře dětského čtenářství v knihovně* zadá autorizovaná osoba uchazeči v termínu do 21. dnů před stanovenou zkouškou konkrétní věkovou kategorii dětí (do věku 15 let), pro niž bude uchazečem zpracován formou případové studie návrh aktivit k podpoře čtenářství v rozsahu do 2 normostran (A4). Návrh bude odevzdán 2 dny před stanoveným termínem zkoušky. Ověřování kritéria b) bude navazovat na odevzdaný návrh. Kritérium b) je ověřováno na základě návrhu zpracovaného pro kritérium a).

ZPRACOVÁNÍ KONCEPCE A SYSTÉMU INFORMAČNÍ VÝCHOVY DĚTÍ A MLÁDEŽE V KNIHOVNĚ

Pro ověření kompetence *Zpracování koncepce a systému informační výchovy dětí a mládeže v knihovně* připraví autorizovaná osoba pro kritérium b) 30 témat, z nichž si uchazeč na místě vylosuje 1 a po zadání konkrétního školního či předškolního ročníku navrhne lekci informační výchovy.

Hodnocení

ORIENTACE NA KNIŽNÍM TRHU A V PRODUKCI OSTATNÍCH INFORMAČNÍCH ZDROJŮ

4x praktické předvedení po 100 bodech, celkem 400 bodů

1x ústní ověření, 100 bodů

Celkem 500 bodů

ORIENTACE V AKTUÁLNĚ VYDÁVANÝCH TITULECH

2x praktické předvedení po 80 bodech
Celkem 160 bodů

ZPRACOVÁNÍ KONCEPCÍ, PLÁNŮ A PROGRAMŮ V OBLASTI KNIHOVNICTVÍ A INFORMAČNÍCH SLUŽEB A SYSTÉMŮ

2x praktické předvedení a ústní ověření po 120 bodech
Celkem 240 bodů

POSKYTOVÁNÍ BIBLIOGRAFICKÝCH A REŠERŠNÍCH SLUŽEB ZE SPECIALIZOVANÝCH ZDROJŮ V KNIHOVNÁCH

3x praktické předvedení po 120 bodech, celkem 360 bodů
1x ústní ověření, 120 bodů
Celkem 480 bodů

VYTVÁŘENÍ BIBLIOGRAFICKÝCH A FAKTOGRAFICKÝCH DATABÁZÍ

2x ústní ověření po 120 bodech, celkem 240 bodů
1x praktické předvedení, 100 bodů
Celkem 340 bodů

OVLÁDÁNÍ AUTOMATIZOVANÉHO KNIHOVNÍHO SYSTÉMU

2x ústní ověření, 100 bodů
Celkem 200 bodů

VYHLEDÁVÁNÍ BIBLIOGRAFICKÝCH A FAKTOGRAFICKÝCH INFORMACÍ ZE SPECIALIZOVANÝCH ZDROJŮ A JEJICH OVĚŘOVÁNÍ

5x praktické předvedení po 100 bodech
Celkem 500 bodů

FORMÁLNÍ A OBSAHOVÁ ANALÝZA ODBORNÉHO TEXTU, RYCHLÉ ČTENÍ

1x ústní ověření, 120 bodů
1x písemné ověření, 120 bodů
1x praktické předvedení, 120 bodů
Celkem 360 bodů

ODBORNÁ KOMUNIKACE SE ČTENÁŘI, UŽIVATELI A ZÁKAZNÍKY V KNIHOVNÁCH

2x praktické předvedení po 120 bodech, celkem 240 bodů
1x ústní ověření, 120 bodů
Celkem 360 bodů

VYTVÁŘENÍ KONCEPCE OBSAHU A SYSTÉMU STAVĚNÍ, SPRÁVA A ORGANIZACE SPECIALIZOVANÝCH (DÍLČÍCH) KNIHOVNÍCH FONDŮ A STUDOVEN V KNIHOVNÁCH

1x praktické předvedení, 120 bodů
2x ústní ověření po 120 bodech, 240 bodů
Celkem 360 bodů

EVIDENCE, KATALOGIZACE A ADJUSTACE V KNIHOVNÁCH S LOKÁLNÍ PŮSOBNOSTÍ

2x písemné ověření po 120 bodech, celkem 240 bodů
1x ústní ověření, 100 bodů
Celkem 340 bodů

ZPRACOVÁNÍ KONCEPCE A SYSTÉMU AKTIVIT K PODPOŘE DĚTSKÉHO ČTENÁŘSTVÍ V KNIHOVNĚ

2x praktické předvedení po 120 bodech
Celkem 240 bodů

ZPRACOVÁNÍ KONCEPCE A SYSTÉMU INFORMAČNÍ VÝCHOVY DĚTÍ A MLÁDEŽE V KNIHOVNĚ

1x ústní ověření, 120 bodů
1x praktické předvedení, 120 bodů

Celkem 240 bodů

Celkově může uchazeč získat 4 320 bodů. Pro úspěšné splnění zkoušky je potřeba dosáhnout úspěšnosti alespoň 75 %, tj. 3 240 bodů..

Autoři standardu

Autoři kvalifikačního standardu

Kvalifikační standard profesní kvalifikace připravila SR pro kulturu, ustavená a licencovaná pro tuto činnost HK ČR a SP ČR.

Na tvorbě se dále podílely subjekty zastoupené v pracovní skupině:

Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR (SKIP)

Národní knihovna ČR

Národní technická knihovna

Ústav informačních studií a knihovnictví Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze

Městská knihovna Kutná Hora

Knihovna Kroměřížska

Univerzitní knihovna Západočeské univerzity v Plzni

Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích